

МАСТАЦТВА І АСОБА

**Матэрыялы Міжнароднай
навукова-практычнай
канферэнцыі**

ИСКУССТВО И ЛИЧНОСТЬ

**Материалы Международной
научно-практической
конференции**

ART AND THE PERSON

**Materials of the International
scientific conference**

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

Установа адукацыі
«Беларускі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя Максіма Танка»

Факультэт эстэтычнай адукацыі

МАСТАЦТВА І АСОБА

**Матэрыялы Міжнароднай навукова-практычнай
канферэнцыі**

г. Мінск, 22–23 лютага 2012 г.

ИСКУССТВО И ЛИЧНОСТЬ

**Материалы Международной научно-практической
конференции**

г. Минск, 22–23 февраля 2012 г.

ART AND THE PERSON

Materials of the International scientific conference

Minsk, February, 22–23, 2012

Мінск 2012

КОНКУРСЫ І ПРАЕКТЫ НАСТАЎНІКАЎ БЕЛАРУСІ: ІХ РОЛЯ І ЗНАЧЭННЕ Ў РАСПАЎСЮДЖВАННІ ПЕДАГАГЧНАГА ВОПЫТУ

В.А. Дамасевіч, Мінск, Рэспубліка Беларусь

Прафесія настаўніка – адна з самых адказных яе відаў. Можна сказаць, што настаўнік стварае будучыню краіны, паколькі ад яго працы шмат у чым залежыць рознабаковасць развіцця ведаў маладога пакалення, яго ўпэўненасць, светаўспрыманне, маральныя якасці.

У павышэнні прафесійнага майстэрства педагогаў у галіне мастацтва важкую ролю адыгрываюць інтэрактыўныя формы навучання: дзелавыя гульні, трэнінгі, майстар-класы, аўтарскія методыкі.

На думку міністра адукацыі С.А. Маскеўіча, галоўным крытэрыем эфектыўнасці школы сёня з'яўляецца тое, у якой ступені інфармацый і ведамі, што дае школа, вучань карыстаецца ў жыцці, у параўнанні з тым, што ён атрымлівае ад знешняга асяроддзя, у прыватнасці, ад соцыума і медыйнай прасторы. Калі ён усё менш заглядвае ў падручнікі і не звяртаецца з пытаннямі да педагога, то педагог і школа не спраўляюцца са сваімі задачамі.

У студзені 2011 г. споўнілася 20 гадоў конкурснаму руху, які накіраваны на пошук таленавітых педагогаў Беларусі. Адпрацавана мадэль правядзення конкурсу, якая ўключае мерапрыемствы, што найбольш ярка характерызуюць іх майстэрства.

Намеснік міністра адукацыі Казімір Фарыно лічыць, што гэта не проста прафесійныя спаборніцтвы педагогаў, а і магчымасць прадэманстрацаць усяму грамадству, што настаўнік – унікальная прафесія, якая патрабуе ад яе ўладальніка мэтанакіраванасці і самаадданасці, незвычайнай душэўнай шчодрасці, павагі і, самае галоўнае, любові да сваіх вучняў; прафесія, якая заслугоўвае ўсенароднай павагі. Разважаючы пра паняцце «педагагічнае майстэрства», ён назваў тры яго складовыя. Гэта – гуманістычны кірунак асобы настаўніка, сістэма прафесійных ведаў настаўніка (глыбокое веданне прадмета) і педагогічная тэхніка, якая заслугоўвае ўсенароднай павагі.

Прафесійныя ідэі атрымалі развіццё і канкрэтызваліся падчас правядзення ўсіх конкурсных спаборніцтваў – самапрадстаўленне, адкрытыя ўрокі, майстар-класы, брэйн-рынг, міні-урок на сцэне, конкурс-сюрприз, прадстаўленне і абарона вопыту асабістай дзеянасці, абарона адукацыйнага праекта, самааналіз урока, псіхолага-педагагічнае тэсціраванне, выкарыстанне інфармацыйных тэхналогій і адначасова ўменне выкарыстоўваць спадружныя сродкі навучання, інтэлектуальны конкурс і творчы конкурс-сюрприз.

Але сучаснаму педагогу мала дасканала ведаць свой прадмет і валодаць педагогічнымі методыкамі. Патрэбны яшчэ добрыя эрудыцыя і інтуіцыя.

У межах конкурсу былі праведзены два круглыя сталы. Адзін быў прысвечаны пытанням падрыхтоўкі вучняў да алімпіяд. На майстар-класах «жураўлі» дзяліліся вопытам работы па фарміраванні экалагічнай культуры школьнікаў з выкарыстаннем інтэрактыўных метадаў навучання, па работе з актыўнай ацэнкай на ўроках, з магчымасцямі інтэрактыўнай дошкі пры фарміраванні камунікатыўных кампетэнцый, па выкарыстанні вучэбных дыскусій у адукатыўным працэсе і г. д. А на педагогічных студыях гаварылі пра інтэрнэт-рэсурсы ў выкладанні прадметаў, арганізацыі практикі дзеянасці вучняў, стварэнні настаўнікамі асабістых электронных сродкаў.

Ірына Рамуальдаўна Клявец: «З чаго пачынаецца любы ўрок? З прывітання, стварэння добразычлівага настрою». Эта можна зрабіць па-рознаму. Ірына Рамуальдаўна вучыла ўдзельнікаў майстар-класа, вітацца словамі, праз рукапацісканне і так, як гэта робяць на востраве Пасхі. Там людзі вітаюцца наступным чынам: калі жадаюць павітацца з тым, хто насупраць, то кажуць «зік», калі з тым, хто побач, то кажуць «зак», а калі не жадаюць, каб з ім віталіся, то кажуць «бум». Уважлівы настаўнік пры гэтым заўважыць, хто з вучняў адразу запомніў слова прывітання, у каго якая рэакцыя, і можа зразумець, на каго ў класе можна абапірацца. Выдатны, на мой погляд, прыём, прапанаваны I.P. Клявец, дзялення на групы «Паглядзі». Настаўніца прапаноўвае дзецям спачатку паглядзець на падлогу, а па камандзе «глядзі» ўзняць вочы, і той, з кім ён сустрэнецца вачамі, будзе яму парай. Далей ужо ў групах ідзе размеркаванне роляў. Настаўнік сам выбірае метад, які прымальны для класа, для тэмы, для яго. Галоўнае, каб дзеці смела браліся за актыўныя ролі і не баяліся іх мяняць. Значыць, настаўнік павінен заўсёды гаварыць, што ён будзе дапамагаць, а вучань абавязкова атрымае добрую адзнаку за работу.

Галіна Анатольеўна Сухава і Дзмітрый Генадзьевіч Мацкевіч праводзілі гульню, якая зацікавіла найперш назвай – «Канструктар урока». Удзельнікаў гульні вядучыя запрасілі ў свой віртуальны магазін і выдалі кожнай камандзе (якая сфарміравалася стыхійна, хто за які стол сеў) грошы ў выглядзе 45 хвілін (рознай вартасці па 1, 3 і 5 хвілін) і прапанавалі за іх набыць лоты, на якіх пазначаны этапы ўрока, прыёмы, метады, якімі карыстаюцца яны і іх калегі. Правілы гульні наступныя: ёсьць грошы-хвіліны, вядучы аб'яўляе лот, трэба хутка абмеркаваць і вырашыць: набыць яго альбо не. Вярнуць ці абмяняць лот немагчыма.

Задача ўдзельнікаў набыць на выдадзеную суму-хвіліны столькі лотаў і такіх, каб скласці цікавы ўрок. Кожны лот каштаваў па-рознаму, ад 1 да 10 хвілін. Пры гэтым ніхто не ведаў, калі лоты закончачца, а яшчэ былі сюрпрызы. Напрыклад, гірлянда асацыяцый каштавала 4 хвіліны, а фізкультхвілінка (за якую яшчэ вядучыя вярнулі сродкі) – 1 хвіліну. Вышэй за іншыя (па 7 хвілін) ацэнваліся лоты з арганізацый дыскусій вучняў на ўроці і эўрыстычна гутарка. Вядучыя актыўна расхвалявалі свае лоты. Напрыклад, лот з прыёмам запісу на дошцы няпоўнай назвы тэмы (2 хвіліны) – гэта адзін з любімых прыёмаў Ю.М. Андрэйчыка, пераможцы конкурсу «Настаўнік года-2009». З усіх выкупленых лотаў настаўнікі складалі план урока. З веданнем справы настаўнікі падыходзілі да набыцця пэўнага лота. Адметна, што ўсе ўдзельнікі выкупілі лоты з праблемным навучаннем і ЛСМ (логіка-сэнсавымі мадэлямі). Сваімі набыткамі настаўнікі лічаць дыскусію, самаацэнку і контрольна-ацэначную дзеянасць вучняў на кожным этапе ўрока, гірлянду асацыяцый, інтэрактыўную дошку. Як рассказала Галіна Анатольеўна Сухава, такую гульню яны праводзяць на выязных семінарах-акцыях у канцы семінара, каб зразумець, чым педагогі ўзбагаціліся і якім метадам і прыёмам аддаюць перавагу. Гульня дапамагае настаўніку асэнсаваць важнасць кожнага этапу і выбраць з вялікай колькасці метадаў той, які падыходзіць яму і яго класу.

Апошнім выпрабаваннем стала прадстаўленне адукацыйнага праекта «Якасная адукацыя – гэта...», у час якога кожная фіналістка на працягу 15 хвілін выказвала сваё меркаванне наконт таго, што такое якасная адукацыя і якія метады, формы неабходна выкарыстоўваць для яе павышэння.

Канкурсантаў чакала вельмі сур'ёзнае выпрабаванне – гэта ўрок у незнётым класе і «Псіхолага-педагагічнае тэсціраванне. У той жа самы час свабодныя ад конкурсных выпрабаванняў настаўнікі-канкурсанты ўдзельнічалі ў сустрэчах з педагогічнай грамадскасцю. Майстар-клас – гэта форма перадачы педагогічнага вопыту шляхам прямой каменціраванай дэманстрацыі метадаў і прыёмаў работы педагога. Майстар-клас канкурсанты праводзілі ў БДПУ імя Максіма Танка са студэнтамі пятага курса не больш за 25 чалавек у групе. Працягласць майстар-класа, як і ўрока, 45 хвілін. Крытэрыі ацэнкі да канца пакуль не распрацаваны. У педагогічнай літаратуре іх вызначаеца вялікая колькасць – прэзентатыўнасць, эксклюзіўнасць, прагрэсіўнасць, матываванасць, аптымальнасць і г. д.

Як заўважыла Вольга Анатольеўна Счасновіч, член клуба «Крыштальны журавель», настаўніца інфарматыкі Варатынскай сярэдняй школы Бабруйскага раёна, урок, безумоўна, больш звыклая форма работы

для педагога, аднак педагог павінен усپрымаць майстар-клас як магчы-
масць для творчасці. На конкурсе ўсё павінна быць ва ўзаемасувязі: аба-
гульненне вопыту – гэта тэорыя; на ўроках дэмансктруеца тое, што
апісана ў вопыце, а на майстар-класе гэтым прыёмам і метадам вучаць
калег.

Сёняшнім студэнтам трэба абавязкова ведаць пра такіх тэленавітых
настаўнікаў і ствараць хаця і сціплыя, але асабістыя «творы». Калі ўрокі
настаўніка будуць для дзяцей сапраўднымі адкрыццямі, то ў іх вачах
заўсёды будзе напісана: «Спяшайся, Настаўнік, мы чакаем цябе! Ты наш,
і мы цябе ні з кім не жадаем дзяліць». Дзеля гэтага варта жыць, быць
настаўнікам і мець свой сакрэт выкладання, «каб паказаць, што вы ўсё
жыццё ведалі тое, аб чым прачыталі ўчора ўвечары».